

mica Slovenca za moža vzela, in povsod je tedaj Nemščina vladala: tolik je razloček na tem.

To sem vam hotel, vrle Slovenke, že zdavnej povedati. Pa mi morda ktera poreče: „Se sedaj so tvoje želje in opomeni veliko prezgodaj, in nekteri za nas celo nepotrebni“. Zna biti, ji odgovorim, ktera zamore zapopasti, naj zapopade; jaz sem svoje dolžnost storil, ti pa se ravnaj kakor ti je drago. Le ne hudi se, ako s sramoto pobegniti moraš, kedar te druga prekosi; med tem si pasama naj več škodena-rejaš.

Slovenke! pomislite: Vas žensk je navadno več nego moškega spola. In kakor sem celo od sebičnega Nemca, ki bi naj raje ves svet v Nemški koš vrgel, sestavljeno število Slovencev čital: je nas Slovencev 1,200.000. Po takem vzemimo ženskega spola le sedem sto tisoč; in ako vsaka samo 5 kr. skozi leto prigospodinji, je pet in trideset tisoč gld. po vsej Slovenji! — Lahko bi pa vsaka ženska po čez vzeto 2 gld. prigospodinila skozi leto z tem, če si sama šivilje, pere, nogavice plete itd. Kar bi toraj 1 milijon 4 sto tisoč gld. zneslo! — Ne mislite: Kaj bodo šivilje, perice itd. počele, ako si same vse to večidel narejate. Kaj so pa vozači storili, ko so železnice nastale? Drugih reči so se pridni in skrbni ljudje poprijeli. Ravno tako bodo tudi te umetnice kaj boljšega iztuhale — in ve jih spet ne bote hitro dospela. K temu še je vaš strah za nje prezgodaj. Bog hotel, naj bi se zmed vas le nekaj jih zdramilo, ki bi se vadile v tih omenjenih rečeh, ker tako vse raje polževo pot lazi, kar je koristno in dobro, nego čvrsto poprime spoznane resnice.

Negova 29. avgusta 1868.

Fr. Jančar, kaplan.

Nekaj o reji goveje živine.

(Z ozirom na južne kraje spodnje Štajarske.)

Našim kmetovavcem se v časih slabo godi, pritožujejo se dostikrat o slabi letini; a naj hujše jim je vendar, kadar treba davke plačati, pa denarjev nimajo. — Vsakdanja pritožba naših gospodarjev.

Ako se človek malo ozre, vidi kmeta v kakšnih okolišinah se znajde. — Mislil toraj da mi ne bote zamerili, če malo našo živinorejo v misli vzamem, saj živina, posebno pa goveja, je kmetu za zemljiščem naj znamenitnejši del jeovega premoženja. Nikakor toraj ni prav, da naši slovenski kmetje živinorejo tako malo čislajo, ko se vendar po slov. časnikih i knjigah tolikokrat uči in priporoča kako naj se je primejo.

Skoraj zmiraj ima lepa živina dobro ceno, in če se ne proda vino, pšenica ali turščica je pri živini kaj upanja dnarjev dobiti.

Ako je temu tako, zakaj pa se pri nas vidi tako borna živina, zakaj so hlevi tako narodni in sploh ne taki, ko bi imeli biti, zakaj se travniki ne gnojijo? Mislite dragi kmetje! da je povsod tako in da pri nas ne more boljše biti? Kratko nikar. Kdor je videl goveda naših zgornjih Štajarjcev, Korošcev ali pa celo Švicerske, mi bode rad pritrđil na katero stopnjo se živinoreja pripeljati da. Tudi pri nas bi bila lahko živina boljša in lepša nego je, ako bi se kmetje umne živinoreje poprijeli. Bi li ne bilo to jim na korist, jih mlajšim pa v poduk?

Poznam župnika, ki je pred nekaj leti kupil prav lepih krav pa tudi bika imenitnega koroškega rodu. Za navadno plačilo je mogel za plemenjenje vsak imenovanega bika dobiti. Ni mar bila to lepa priložnost, si naša domača goveda požlahtniti, saj za nekatere? Naši kmetje pa so le roke križem držali. Le malo se jih je omenjene priložnosti poslužilo, in še ti ne stanovitno, kakor to tirja umna živinoreja — tim se ni barva dopadla, drugi pa so imeli tudi dokaj praznih izgovorov — in taka je žalibog povsod.

Pa umnejši kmet, si da vendar tudi kaj dopovedati, bi rad imel lepo živino pa ne premore si kupiti govedo, holandskega, švicarskega, štajarskega ali koroškega plodu; doma vzrediti lepe živine pa ne ume.

Kako pa si zamore gospodar dobro in lepo živino iz domače vzrediti?

Dr. Bleiweis-ova knjiga „Nauk odreje domače živine“ na to takole odgovarja: Kakor vedna luč, naj sveti gospodarju sledeče poglavitno vodilo v živinoreji:

Pari naj bolje in naj lepšo živino z naj bolje in naj lepšo, in pa vsikdar enako z enako. Tega vodila se bo pa držal, ako

1. si izmed svoje živine ali kakošne druge domače izbero za pleme tako, ki ima tiste dobre in lepe lastnosti, kterih si želi; tudi majhnih napak naj se ogibuje kar naj bolj more;

2. tako naj ravna stanovitno od roda do roda, plemenjenje v bližnji zlahtilepe živine ohrani naj bolj to zaželeno stanovitnost, ker živina edine krvi se naj bolj vjema;

3. si je izbral gospodar dobro in lepo živino, in ima tedaj, tako rekoč dobro blago, naj jo dobro redi (a ne pita ali debeli), pridno čedi in snaži in v vsem marljivo oskrbuje;

4. nikar naj premlade ne spušča po plemenu, ampak v pravi starosti, kadar se je poželenje po plemenu spet in spet in pa močno oglasilo (prava starost in čas goveda po plemenu pustiti je: za manjše in srednje krave, kadar so eno leto in pol ali dve leti stare, za velike pa ne predenj do polnijo dve leti.)

5. Kakor premlada živina ni za pleme, tako pa tudi prestara ne, ker na unem kakor na tem koncu ni prave moči; tam je že ni, tukaj je še ni. Š--c.

Gospodarske stvari.

Kako se hrani krompir in repa?

Hranjenje krompirja in repe je trojno: shrani se v kletih, v jamah in v — kopah. — Ne glede na to, da je pri gospodarstvih, kjer se korenja, krompirja, repe itd. obilno prideluje in tedaj veliko prostora potrebuje, shranjenje v kletih, kjer se tudi previsoko ne sme kopičiti, drago, se tudi v kopah bolj pokvari kakor v kletih. Shranjenje v globokih jamah ravno tako ne kaže, kakor v kletnih prostorih. Različni kmetje so mi pravili, da jim debela repa v jami dostikrat gnije. Vzrok temu je prvič, ker se v debelovju dosti vode nahaja in drugič ker repa, krompir itd. v takih jamah na visoko nadelan ne more zadosti hlapeti. Čim bolj suh in ohlajen pride v shrambo, ktera sama mora nekoliko vlažna in hladna biti, tem več je gujilobe varen. Ker pa vsaka podzemljica kmalo ko se spravi se začne potiti, zatoraj se mora kolikor le mogoče za primerno odstranjenje vodnega hlapa skrbeti, kar se zgodi naj brž v dobro napravljenih — kopah. In sicer takole: Na ravnem prostoru se krompir ali repa nakopiči, tako da nastanejo strehi podobne kope, ki obsegajo odspod 6—8 čevljev in so 4—6 čevljev visoke; pokrijejo te s slamo, ki se mora odspodaj malo bolj na debelo djati, ker iz zemlje mraz naj bolj pritiska in po tem z nekoliko z zemljo. Slama od živine prejedena je naj boljša za tako prekrivavanje, ker se je ne držijo rade miši. Hlapne cevi v kope davati, da bi se gazi odstranili, je zlo škodljivo in napačno, ker se hlapi na hladnih cevih v vodo spremenijo in po takem gujilobo krompirja, repe, korenja itd. pospešijo. Naj boljše je, — kope — hitro pokriti, da se luč in toplota zadržite. Zemlja se naj poravna in potolče, da postane gladka za dež. Ako zima pritiskuje, se kope pokrijejo z zemljo tako na debelo, ko globoko v onih krajih dno zmerzne. Ker po takem okoli vsake kope jarek nastane, v katerem se voda zbira, leži sad na celo suhem. Kakor skušnje kažejo, je tako gujilobe in prerane cime naj bolj zavarovan. Po klitvi se pa krompirju, korenju itd. živne snovi jemljejo, za česar voljo cimnato sadovje nima polne vrednosti, kar se hrane tiče. Z druge strani spet so skušnje za gotovo kazale, da sadovje, ki se je spomladi brez cime zadržalo, dosti vode zgubivši zmiraj močnejše prihaja in več hrane v sebi ima kakor enaka mera novega. Tudi to se mora pri premeri hrane prevdarjati.

Sadjereja.

Da jabelka, hruške in slive ne bodo črvive, naj se onda, kedar drevo začne cvesti, poškropi cvetje z vodo in z octom, t. j. naj se vzeme eden del octa in devet delov vode, zmešano se naj vlije v škropilnico in se naj škropijo cvetni popki.

Nemški kmetiški časnik „Fr. G. K.“ trdi, da se dajo celo brez škode presaditi tudi večja sadovna dre-